

Tom Bade.

Tom Bade, natuurbeschermer met verstand van geld

Wild van de economie

Wild? Betekent dat niet een jaarlijkse schadepost van miljoenen euro's per jaar? Zijn dat niet muskusratten die dijken ondergraven, ganzen die weilanden millimeteren en wilde zwijnen die op hinderlijke wijze auto's in de weg lopen? Het is maar hoe je het bekijkt. Want er blijkt een keerzijde aan de financiële medaille waardoor de balans volledig naar de andere kant doorslaat. Tom Bade, bevlogen natuurbeschermer met eurotekens in de ogen, schreef er samen met zijn collega's van Triple E een boek over dat leest als een spannend jongensboek: *Wild van de economie*.

Joke Winkelman

Je schreef al over de baten van natuur en landschap. Waarom nu een apart boek over de economie van het wild?

De hoeveelheid grofwild, en vooral het aantal wilde zwijnen op de Veluwe, is een jaarlijks terugkerend thema in de Nederlandse media: er zouden te veel zwijnen zijn, deze dieren zorgen voor overlast en schade, dus moet het aantal zwijnen drastisch worden teruggebracht. Maar diezelfde zwijnen zorgen ook voor files omdat steeds meer mensen het spannend vinden zelf een wild zwijn in de natuur te zien. Een belangrijke bijkomstigheid is dat deze mensen met hun portemonnee komen. Zij vereren de lokale horeca met een bezoek, schaffen speciale buitensportkleding, verrekijkers en fototoestellen aan, en gaan mee met wildexcursies. Kortom: zij laten een spoor van bestedingen achter, die allemaal aan de aanwezigheid van grofwild gerelateerd kunnen worden. Dat was voor Triple E aanleiding om een studie uit te voeren naar de baten van grofwild in Nederland. Daarbij vonden wij de Zoogdiervereniging, mede in het kader van hun Jaar van het Wild Zwijn, al snel aan onze zijde.

Wat moet ik me bij zo'n studie voorstellen?

Om de baten van natuur in kaart te brengen, hebben wij een speciaal model ontwikkeld [zie ook kader]. Dat model ziet natuur als een bedrijf waarin geldstromen rondgaan op basis van financiële transacties in de reële economie. Het gaat om echt geld, dat voor iedere accountant controleerbaar is. De baten zijn daarbij niet alleen gerelateerd aan functies van de natuur die de mensheid dienen, zoals kubieke meters hout of kilo's vlees, maar juist ook aan functies die het welzijn van mensen bevorderen. Denk aan mensen die in de natuur recreëren om te ontspannen of die in de natuur sneller genezen. We hebben nu onderzocht of grofwild die natuur extra belevingswaarde geeft en meer geld in het laatje brengt.

Een nieuwe aanpak in de natuurbescherming?

Ja, het gaat daarbij om de alom gehanteerde intrinsieke waarde van wild versus een nieuw denken rond geld, om de baten van wildbeleving, om de extra bestedingen van bezoekers die zijn te herleiden tot natuur en het daarin voorkomende wild. Dat

is een nieuwe denkwereld, zowel voor de natuurbescherming als de politiek.

Hoezo voor de politiek?

Ook de politiek gaat alleen maar uit van de intrinsieke waarde van natuur en kent er geen enkele geldelijke waarde aan toe. Rond het thema grofwild en wilde zwijnen zijn zij echt van het rechte pad af. Het beleid rond wilde zwijnen gaat niet uit van visie, maar is slechts een reactie op ongelukken.

Hoe hebben jullie deze studie aangepakt?

We hebben ons gericht een aantal gebieden waar het goed gaat met grofwild of waar herintroductie daarvan succesvol was. In die gebieden hebben wij de door dit wild ontstane baten beschreven: voor wild op de Veluwe, voor damherten in de kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren, voor zeehonden in de Waddenzee, en voor geïntroduceerde otters in de Weerribben-Wieden en bevers in de Gelderse Poort en Biesbosch. Ook de baten van nieuwkomers, zoals wolf, lynx en die ene zogenaamde poema hebben we bekeken. Daarnaast passeren aan jacht gerelateerde opbrengsten en de door grofwild veroorzaakte schade de revue. In de genoemde gebieden hebben wij ondernemers, recreanten en terreinbeheerders uitgebreid geïnterviewd. In het boek beschrijven wij stap voor stap onze speurtocht naar die baten.

Wat waren de belangrijkste uitkomsten?

Zoogdieren worden door grote groepen natuurrecreanten als zeer aantrekkelijk ervaren, wild blijkt voor hen vaak de icoon van veel natuurgebieden, en voor veel mensen is wild het recreatiedoel. Wild maakt van natuur een werkelijke belevenis en geeft daarmee een toegevoegde waarde aan het product natuur. Het grappige is dat het niet eens nodig is dat mensen het wild ook echt zien, alleen al het feit dat het er zit, is voor hen al geweldig.

Jammer genoeg gaan natuurbeheerders en natuurbeschermers met die baten nogal oenig om. Ze onderschatten de betekenis van wildbeleving en de financiële opbrengsten daarvan en doen er weinig mee. Ze denken te veel in termen van inventarisatiegegevens of beheer, die op zich interessant zijn, maar niet voor de gemiddelde recreant. Wild is een toeristisch

Triple E

Tom Bade (1961) is directeur van Triple E, een organisatie die is gespecialiseerd in kennisontwikkeling over de relatie tussen economie, natuur en natuurbeleving ("Economy, Ecology, Experience"). Hij wist als achtjarige al wat hij later wilde studeren: biologie of geografie. Het werd milieugeografie met specialisme natuur en landschap. Na bij de gemeente Deventer en bij TNO gewerkt te hebben, kwam hij in 1995 bij KPMG terecht. Daar sloopte de economie zijn natuurgerichte blikveld binnen en kreeg hij steeds meer 'verstand van geld'. In 2006 vond hij het welletjes bij KPMG en richtte hij samen met Olivier van der Schroeff Triple E op.

Gewone zehonden. Foto: iStockPhoto.com

Natuurbaten

Onder leiding van Tom Bade ontwikkelde Triple E een methodiek om de baten van natuur in geld uit te drukken, het financieel-economisch besluitvormingsondersteunend model (Febo-model). Bade is bezig met een proefschrift over dit onderwerp, want hij zou het onterecht vinden als anderen met de eer van dit gedachtegoed zouden strijken. Maar, zo stelt hij, die promotie is bijzaak. Het gaat hem en Triple E vooral om door goede gegevens in combinatie met een pakkend verhaal onderwerpen op de (politieke) agenda te zetten. Mensen van diverse pluimage door het hele verhaal heen trekken is daarbij hun specialisme.

Foto van marmot die de rollen eens omdraait, favoriete foto van Tom Bade uit 'Wild van de economie'. Foto iStockPhoto.com

product dat voor iedereen toegankelijk moet zijn, en moet niet devalueren door een verkeerde houding van de professionals.

Verkeerde houding van professionals?

In Nederland is echt sprake van ecologisch autisme. Met enorme oogkleppen op kijken beheerders, beschermers en inventariseerders naar 'hun' natuur, terwijl zij de gewone mens, die net zo van de natuur geniet als zijzelf, negeren of zelfs bewust afsluiten van die ervaringen. Juist natuur en zeker grofwild zou deskundigen en burgers bijeen moeten brengen, mede ten behoeve van de bescherming van diezelfde natuur. Overheden en maatschappelijke organisaties moeten zich daar meer rekenschap van

geven.

Noem eens een paar baten?

Neem de Veluwe. Daar is 65 procent van de omzet van bedrijven natuurgerelateerd.

'Een deel van de baten van wildbeleving moet retour naar de bescherming van datzelfde wild.'

Dat wil zeggen dat op de Veluwe jaarlijks 450 miljoen euro aan inkomsten en 48.100 banen terug zijn te voeren op de aanwezigheid van natuur. Bijna een kwart daarvan, 102 miljoen euro, is direct te relateren aan de aanwezigheid van wild. Daarvan betreft 13 miljoen euro uitgaven voor speciale uitrusting en 0,5 miljoen

euro voor wildexcursies. Kun je nagaan wat een financieel potentieel op de Veluwe ligt als je daar slim mee omgaat. Op de Veluwe hebben we echt meer wilde zwijnen nodig. Dat dier hoort daar, is goed voor het ecosysteem én is goed voor de economie.

En de schade?

In 2008 bedroeg de schade ten gevolge van wildaanrijdingen op de Veluwe net geen 2 miljoen euro. Tel je daar de door wild veroorzaakte landbouwschade bij op, dan kom je in totaal op 2,2 miljoen euro. Dat is pakweg 2 procent van de baten.

Voor wie is dit boek bedoeld?

Voor al die beleidsmakers, gedeputeerden en wethouders die in hun besluitvorming

met wild te maken hebben. Onze boeken zijn altijd voor 'de tegenpartij' geschreven, voor hen die het niet met ons eens zijn. Maar ook biologen en natuurbeheerders moeten de juiste economische bagage hebben. Op inspraakavonden, tegen bezoekers, in beheerplannen, in debatten met ondernemers, moeten ook zij een goed verhaal hebben. Met een mooi boek gebaseerd op goede gegevens helpen wij hen onze tegenstanders te verleiden tot andere gedachten.

Wat kan de Zoogdiervereiniging met dit boek?

Ons boek toont dat wild in ons land levend veel meer waard is dan dood. Met die wetenschap kun je je als natuurbeschermers positief onderscheiden. Het boek dient daarbij als steun in de rug bij het uitleggen van het concept van de economie van het wild. Dat geldt voor bureau-medewerkers, bestuursleden, vrijwilligers en werkgroepen van de Zoogdiervereiniging. Grofwild is veel waard, de prijs-kwaliteitverhouding ervan is haast oneindig. Het boek helpt de Vereniging om te zeggen: "Wij zijn belangrijk, wij doen er toe, zeker met deze gegevens in de hand."

Wat betekent dat in de praktijk?

Het betekent dat de Zoogdiervereiniging zich niet alleen op het Ministerie van LNV zou moeten richten, maar op iedereen die bezig is met 'economische zaken', van rijk en provincie tot gemeente. Met hen moeten nieuwe allianties worden afgesloten. Vergeet ook de toeristische sector niet. Lokale ondernemers zien het financiële belang van wild allang, zij organiseren vaak zelf al wildcursies voor hun gasten.

Samenwerking met hen ligt dus voor de hand. LNV zit te veel in de subsidiërende sfeer. Van die reactieve sfeer rond subsidies moet de natuurbescherming zo snel mogelijk af. Natuurbeschermers moeten veel proactiever worden. Zij moeten af van uitgangspunten als 'het gaat slecht met het grofwild' of 'het beleid deugt niet'. De Nederlandse natuurbescherming moet

'Op de Veluwe hebben we echt meer wilde zwijnen nodig.'

trotser zijn, de kreunende underdogrol, het kreunen om je eigen competenties, dat past niet meer. Een deel van de baten van wildbeleving moet retour naar de bescherming van datzelfde wild. Dan is ook meteen minder subsidie nodig en ontstaat meer vrijheid van handelen voor diezelfde natuurbescherming. Daar moet je open in zijn.

Door?

Door handig gebruik te gaan maken van het feit dat het plezier dat een inventariseerder of een natuurbeschermers ontleent aan de natuur precies hetzelfde plezier is dat die gewone bezoeker op zondagmiddag aan diezelfde natuur ontleent. Dat moet je die bezoeker niet ontfeggen. In de huidige natuurbescherming worden de beweegredenen en de goede inborst om van natuur en grofwild te genieten, tenietgedaan. Zonering van natuur is dom. Wild opsluiten in rustgebieden is ook dom. Professionals ragen ongestraft door alle natuur, en de rest van de geïnteresseerden stoppen wij, van die

gedachtegang moeten wij snel af.

In het boek staan prachtige en ook heel humoristische foto's. Wat is jouw favoriete foto?

De marmot die door de camera kijkt! Briljant! Die is zelf gewoon mensen aan het kijken. Wild ziet ons veel meer dan dat wij wild zien, en wat denken ze dan als ze ons zo beschouwen? Die foto heeft dat allemaal in zich.

Heb je zelf iets met zoogdieren?

Beslist. Het zijn indrukwekkende dieren, zeker als je ze in grote aantallen ziet. Het gaat me niet om de aibaarheid. Ik vind ze gewoon imponerend, ze zien, rennen en klimmen zoveel beter dan de mens. De mens is eigenlijk een mislukking van de schepping.

Heb je nog een favoriet zoogdier?

Nee, maar ik kan erg van grote zoogdieren genieten. Afgelopen herfst was ik met mijn dochters op zoek naar burlende edelherten. We lagen achter een heuveltje en keken voorzichtig over de rand. Liep er vlakbij een groep wilde zwijnen met wat runderen er tussen. Toen kwam op de achtergrond een edelhert langslopen. Zo prachtig, een echte natuurbeleving. Weet je waar ik echt gek op ben? Op wolven. Ik heb een keer een wolf gezien in Canada, in Banff National Park. Die stak uit het niets zomaar de weg over. Weet je, volgend jaar ga ik naar Ellesmere Island om wolven te kijken, daar verheug ik me nu al op. Maar in Nederland komt die wolf ook nog wel. Zes dagen wolf in Nederland, dat levert dan 1,3 miljoen euro voor de lokale economie op!

Dus toch een favoriet zoogdier!

Ach ja...

Verder lezen of bestellen?

- Wild van de economie, over de baten van bronst, burlen en andere beestachtige belevenissen.

Bade, T., R. Enzerink, B. van Middendorp & G. Smid. Triple E Productions, Arnhem.

Prijs voor leden van de Zoogdiervereiniging is €19,95 inclusief verzendkosten, te bestellen door dit bedrag over te maken op giro 203737 t.n.v. de Zoogdiervereiniging, o.v.v. 'Wild van de economie'.

